

Załącznik do uchwały Nr LXIV/1196/VIII/2022

RADY MIASTA POZNANIA

z dnia 17 maja 2022 r.

Polityka Miasta Poznania na rzecz rodzin na lata 2022-2025

Poznań, kwiecień 2022 r.

Wstęp

W Polsce od 20 lat postępuje spadek liczby ludności i starzenie się społeczeństwa. W Poznaniu, podobnie jak w większości dużych miast w ostatnich dekadach, liczba mieszkańców systematycznie maleje. Najwyższe zaludnienie wynoszące 590,1 tys. osób odnotowano w mieście w 1990 roku, natomiast na koniec 2019 roku Poznań zamieszkiwało 534,8 tys. osób. Oznacza to, że w ciągu 29 lat populacja miasta zmniejszyła się o 55,3 tys. osób, tj. o 9,4%.

Według danych za rok 2020 zaludnienie w Poznaniu kształtuje się aktualnie na poziomie 532 tys. mieszkańców („Mieszkańcy Poznania 2020”, opracowanie merytoryczne L. Łodyga, H. Kwiatkowska, G. Sworek, Wydział Rozwoju Miasta i Współpracy Międzynarodowej, Urząd Miasta Poznania, 2021 r.). Jednak uwzględniając dodatkowe grupy mieszkańców, nieujmowane przez statystykę publiczną, w Poznaniu przebywa około 100 tysięcy osób więcej. Są to studenci studiów stacjonarnych, osoby mieszkające i pracujące, choć niezameldowane w Poznaniu, a także cudzoziemcy pracujący w Poznaniu – głównie obywatele Ukrainy. Dane te znajdują potwierdzenie w badaniach operatorów telefonii komórkowej, według których w Poznaniu zamieszkuje 635 tys. osób.

Wśród mieszkańców Poznania zachodzą dynamiczne zmiany w strukturze wieku. Po spadku liczby urodzeń notowanym po 1990 roku, w ostatnich latach nieco powiększa się grupa dzieci i młodzieży w wieku poniżej 18 lat (wzrost w ciągu ostatnich 8 lat o 7,7%). Jest to z jednej strony wynik wyjścia z tej kategorii wiekowej niżej z lat 90. XX w., a z drugiej strony – rezultat wzrostu liczby urodzeń.

W 2019 roku grupa osób w wieku produkcyjnym liczyła w Poznaniu 310,6 tys. (58,1%). Liczebność osób w wieku poprodukcyjnym (133,2 tys.) znacznie przewyższała liczebność grupy przedprodukcyjnej (91,1 tys.). Na 1000 osób w wieku zdolności do pracy przypadało 722 mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym (w 2010 r. – 524 osoby).

Natomiast w roku 2020 odnotowano spadek liczby mieszkańców miasta w wieku produkcyjnym – do wartości 308,4 tys. Liczebność osób w wieku poprodukcyjnym (133,9 tys.) nadal znacznie przewyższa liczebność grupy przedprodukcyjnej (91,5 tys.). Na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym przypadało 731 osób w wieku nieprodukcyjnym.

W 2019 roku odnotowano niewielki spadek liczby urodzeń (6,0 tys. wobec 6,2 tys. w 2018 r.), lecz poziom urodzeń i tak był wyższy niż kilka lat wcześniej (5,7 tys. w 2014 r. i 2015 r.). Spadek urodzeń był większy od spadku zgonów, co oznacza pogorszenie się wskaźnika przyrostu naturalnego, który w 2019 roku wyniósł 0,6‰, wobec 0,7‰ rok wcześniej i 1,5‰ w 2017 roku.

W roku 2020 w Poznaniu zanotowano dalszy spadek liczby urodzeń – urodziło się 5,8 tys. dzieci. Liczba urodzeń była niższa od liczby zgonów, co spowodowało – po raz pierwszy od 2015 r. – ujemny przyrost naturalny, który wyniósł -1,5‰.

Od sierpnia 2017 roku dla poznańskich par dostępny jest miejski program in vitro. W ramach programu na świat przyszło 378 dzieci.

Cechą charakterystyczną dla ostatniej dekady było także przesuwanie się przeciętnego wieku rodzenia dzieci. Obecnie najwyższą dzietnością charakteryzują się kobiety w wieku 30-34 lat, podczas gdy jeszcze 30 lat temu dzieci rodziły najczęściej kobiety w wieku 20-24 lat.

Powyższe dane dotyczące sytuacji demograficznej Poznania wskazują na zasadność kontynuacji i rozwijania działań Miasta poprawiających warunki życia poznańskich rodzin. Zbudowanie systemu wsparcia dla rodzin, opracowanego i zawartego w Polityce Miasta Poznania na rzecz rodzin na lata 2022-2025, zwanej dalej Polityką, będzie mogło przyczynić się do poprawy trendów demograficznych.

Program Polityki jest z jednej strony kontynuacją poprzedniego programu, w tym m.in. poprawy sytuacji demograficznej Poznania i zwiększenia liczby poznańskich rodzin. Natomiast

z drugiej strony kładzie nacisk na zaakcentowanie dbałości o dobrostan wszystkich osób, które już rodziny tworzą, tak by mogły one wypełniać swoje funkcje.

Działania podejmowane na rzecz poznańskich rodzin będą uwzględniały ich zróżnicowanie, specyfikę, strukturę, potrzeby, zmienność w czasie. Za priorytetowe uznaje się zarówno działania na rzecz rodziców/opiekunów prawnych i pozostających z nimi we wspólnym pożyciu osób sprawujących opiekę nad dziećmi, jak również działania zapewniające skuteczną integrację międzypokoleniową.

Polityka koncentruje się na podstawowych funkcjach rodziny:

- 1) funkcji prokreacyjnej – zapewniającej biologiczną trwałość społeczności naszego miasta,
- 2) funkcji wychowawczej – zapewniającej optymalne warunki rozwoju dzieci,
- 3) funkcji ekonomicznej – zapewniającej dobrostan rodzin i przyszłych pokoleń,
- 4) funkcji opiekuńczej – zabezpieczającej potrzebę sprawowania opieki nad członkami rodziny,
- 5) funkcji emocjonalnej – zapewniającej zdrowie psychiczne przez zaspokajanie potrzeb emocjonalnych człowieka: bezpieczeństwa, przynależności, szacunku, ekspresji uczuć, możliwości rozwoju.

Kluczowe w Polityce są więc działania na rzecz wsparcia rodzin w wypełnianiu funkcji prokreacyjnych, opiekuńczych, wychowawczych, edukacyjnych i emocjonalnych.

Poza rodzinami wielodzietnymi istotną grupą Polityki są dzieci w systemie pieczy zastępczej, zarówno instytucjonalnej, jak i rodzinnej. Równie ważnym elementem Polityki są rodziny, w których żyją dzieci z niepełnosprawnościami lub/i rodzice z niepełnosprawnościami, rodziny cudzoziemców oraz inne rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym.

Część I

I. Wybrane zadania na rzecz rodzin w latach 2016-2020 realizowane na podstawie Polityki Prorodzinnej dla Miasta Poznania oraz Programu Poznań Pro Rodzina – promocja rozwój i ochrona rodzin wielodzietnych w Poznaniu.

W dotychczasowej Polityce Prorodzinnej dla Miasta Poznania na lata 2016-2020 ustalono 6 obszarów działania:

- 1) promocja i informacja,
- 2) opieka nad dziećmi,
- 3) profilaktyka zdrowotna i społeczna,
- 4) wsparcie finansowe,
- 5) kultura, sport, edukacja,
- 6) infrastruktura i mieszkalnictwo.

Poniżej zostały przedstawione wybrane zadania i inicjatywy realizowane na rzecz poznańskich rodzin w podziale na 6 powyższych obszarów:

1) promocja i informacja

➤ Poznańskie Dni Rodziny

Poznańskie Dni Rodziny (wcześniej Poznański Tydzień Rodziny) to wydarzenie realizowane od 2013 roku na przełomie maja i czerwca przez Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych we współpracy

z organizacjami pozarządowymi i miejskimi instytucjami kultury. Jest to czas, w którym wszystkim poznańskim rodzinom proponowane są wydarzenia, spotkania i imprezy o charakterze integrującym całe rodziny i promującym życie rodzinne (m.in. spektakle, pokazy, warsztaty, wykłady, konferencje, pikniki, koncerty, konkursy, zawody, zajęcia sensoryczne, sportowe, edukacyjne, plastyczne, ćwiczenia, gry i zabawy dla całych rodzin). Jednocześnie jest to okazja do przedstawienia bogatej i różnorodnej oferty Miasta – jednostek kultury, sportu, rekreacji, edukacji oraz firm – skierowanej do rodzin.

➤ Poznańska Parada Pokoleń

Jest to wydarzenie, którego celem jest pokazanie i promowanie więzi międzypokoleniowych. Odbywa się na zakończenie Poznańskich Dni Rodziny i wiąże się z przemarszem przez Poznań połączonym z licznymi atrakcjami i koncertem.

➤ Powołanie Rady Rodziny Dużej

Jest to organ konsultacyjny, opiniodawczy, doradczy i inicjatywny dla władz Miasta. Powołany został uchwałą Nr XLVII/733/VI/2013 Rady Miasta Poznania z dnia 26 marca 2013 roku w celu zapewnienia przedstawicielom rodzin wielodzietnych wpływu na tworzenie i realizację polityki prorodzinnej Miasta.

Rada Rodziny Dużej podejmuje ważne tematy dla rodzin wielodzietnych, np.

- formy wsparcia oraz sytuacja materialna rodzin wielodzietnych w Poznaniu,
- ulgi na transport komunikacją miejską przysługujące rodzinom wielodzietnym (4+),
- uproszczenie procedur składania wniosków i doładowywania karty PEKA,
- pomoc uczniom i nauczycielom w czasie nauki zdalnej,
- dostępność miejskich nieruchomości dla rodzin wielodzietnych,
- działalność Poznańskiego Centrum Świadczeń oraz Centrum Inicjatyw Rodzinnych w czasie pandemii.

➤ Utworzenie Centrum Inicjatyw Rodzinnych

Zadaniem Centrum, utworzonego w 2016 roku, jest w szczególności promowanie rodziny oraz wspieranie jej rozwoju. Szczególną rolą Centrum jest budowanie przestrzeni do dialogu oraz integracji lokalnych społeczności. Organizowane są tutaj wydarzenia dla poznańskich rodzin, w tym w szczególności dla dzieci, takie jak czytanie bajek przez znane osoby, zajęcia rozwijające, artystyczne, ale także warsztaty i szkolenia dla rodziców, w tym warsztaty dla przyszłych rodziców, warsztaty kompetencji wychowawczych, spotkania grupy wsparcia dla rodziców.

➤ Gala Rodzin – uroczystość organizowana przez Miasto Poznań

Gala Rodzin to wydarzenie realizowane od 2014 roku przez Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, podczas którego wręczane są nagrody dla partnerów Karty Dużej Rodziny, wskazywanych przez posiadaczy Karty w ankiecie przeprowadzanej przez Poznańskie Centrum Świadczeń. W Gali uczestniczą przedstawiciele partnerów Karty Dużej Rodziny, członkowie Rady Rodziny Dużej oraz mieszkańcy miasta, w tym w szczególności rodziny z dziećmi.

➤ Wyprawka dla Gzubka

„Wyprawka dla Gzubka” to jednorazowe wsparcie rzeczowe dla rodziców, którym dziecko urodziło się po 1 września 2019 roku. Wyprawka przysługuje rodzicom, którzy są mieszkańcami Poznania i odprowadzają podatki na rzecz miasta.

Wyprawka zakłada symboliczne przywitanie najmłodszych mieszkańców Poznania. Ma na celu podkreślenie znaczenia budowania więzi z miastem, ważności rodziny w życiu społecznym, jej rozwoju i wspierania na każdym etapie. Otrzymanie symbolicznego prezentu w postaci wyprawki ma też zaznaczyć szczególnie ważny moment narodzin nowych poznaniaków.

➤ Gminny program dla rodzin wielodzietnych – Karta Dużej Rodziny

Gminny program dla rodzin wielodzietnych oznacza ulgi dla rodzin wielodzietnych zameldowanych oraz zamieszkałych na terenie Poznania, prowadzących wspólne gospodarstwo domowe z minimum trojgiem dzieci do ukończenia 18 roku życia.

➤ Senior Maluszka Tuli

Projekt stanowi pomoc dla rodziców i pracowników szpitala w opiece nad dzieckiem podczas pobytu na oddziale noworodkowym. Obecnie nad projektem czuwa Oddział Noworodkowy Szpitala im. Fr. Raszei. Rodzice, którzy z różnych względów osobistych nie mogą sprawować nad niemowlęciem osobistej opieki, mogą liczyć na pomoc ze strony wolontariusza 60+. Seniorzy spędzają czas z dzieckiem, a przede wszystkim przytulają je, spełniając jedną z najważniejszych potrzeb rozwojowych.

2) opieka nad dziećmi

➤ Opieka na dziećmi w wieku do lat 3

Miasto Poznań prowadzi 15 żłobków publicznych i oferuje 1343 miejsc. Poza tym dofinansowuje miejsca w żłobkach niepublicznych w wysokości 600 zł miesięcznie na dziecko.

➤ Poznańskie Świadczenie Żłobkowe

Świadczenie ma na celu częściowe pokrycie opłat za pobyt dziecka w żłobku niepublicznym, który otrzymał dofinansowanie za ten pobyt, ale nie otrzymał ponownego dofinansowania w ramach konkursu ofert na wspieranie realizacji zadań Miasta Poznania w obszarze działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka. Wysokość świadczenia wynosi 600 zł miesięcznie.

➤ Półkolonie

Miasto Poznań dwukrotnie dofinansowało letnie półkolonie miejskie. Półkolonie organizowane były przez poznańskie szkoły podstawowe i odbywały się w trakcie dwumiesięcznych wakacji letnich. Wypoczynek był przeznaczony dla uczniów klas I-III szkoły podstawowej.

3) profilaktyka zdrowotna i społeczna

➤ Poznański Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej

Głównym celem programu jest zapewnienie dzieciom i rodzinom warunków rozwoju oraz pomocy w sytuacjach trudnych poprzez doskonalenie systemu wspierania rodziny, a także osiągnięcie standardów systemu pieczy zastępczej.

Adresatami programu są między innymi osoby opiekujące się własnymi dziećmi, w szczególności te rodziny, które są lub mogą być zagrożone problemem niewydolności opiekuńczo-wychowawczej

oraz innymi trudnościami i problemami życiowymi wpływającymi na jakość życia rodziny oraz wypełnianie jej podstawowych funkcji.

W ramach programu podejmowane są działania mające na celu wzmocnienie potencjału rodziny, zapewnienie usług, pomocy, wsparcia specjalistycznego poradnictwa prawnego i psychologicznego. Realizowane są projekty oferujące kompleksowe wsparcie rodzinie oraz służące identyfikacji problemów i szukania ścieżek ich rozwiązywania. Prowadzone są usługi:

- mediacji rodzinnych,
- asystentury rodzinnej,
- rozwijana jest sieć wolontariatu i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej

➤ „Lato zdrowe i międzypokoleniowe” w ramach Lata na Targach

W ramach corocznego i lubianego przez poznaniaków wydarzenia Lato na Targach, w latach 2018 i 2019 funkcjonowała specjalna strefa zdrowia. Podobnie jak w przypadku Białych Sobót organizowanych na ogrodach działkowych Miasto organizuje wiele badań w mobilnych gabinetach i namiotach.

➤ Mediacje

Miasto Poznań zleca realizację zadania polegającego na prowadzeniu centrum mediacji, w tym organizacji mediacji rówieśniczych w szkołach. Działania mają na celu także zwiększenie powszechności korzystania z mediacji. Celem projektu jest również zwiększenie wiedzy i kompetencji kadry nauczycielskiej i wychowawczej.

4) wsparcie finansowe

➤ Poznańskie Świadczenie na Rzecz Wieloraczków

Celem przyznania świadczenia realizowanego na podstawie uchwały Nr LXII/1150/VII/2018 Rady Miasta Poznania z dnia 2 kwietnia 2019 r. jest częściowe pokrycie wydatków związanych z opieką nad trojgiem lub więcej dziećmi urodzonymi podczas jednego porodu. Wysokość świadczenia wynosi 1000 zł rocznie na każde dziecko z wieloraczków, nad którymi sprawowana jest opieka. Pomoc finansowa jest udzielana do 24 roku życia wieloraczków.

➤ Podwyższenie dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej

Rada Miasta Poznania postanowiła podwyższyć o 100 zł dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej. Ustawowo dodatek ten wypłacany jest na trzecie i kolejne dziecko uprawnione do otrzymywania zasiłku rodzinnego w kwocie 95 zł. Celem powołania przez Radę Miasta Poznania uchwały było systemowe wsparcie rodzin wielodzietnych, które ponoszą wysokie koszty utrzymania licznej rodziny.

5) kultura, sport, edukacja

- sport

Przygotowano wiele inicjatyw sportowych, tj. imprezy krajoznawcze, piesze rajdy turystyczno-krajoznawcze, spływy kajakowe, rodzinne rajdy rowerowe, szkolenie młodzieży uzdolnionej sportowo, zajęcia sportowe dla osób z niepełnosprawnościami, pozalekcyjne bezpłatne zajęcia sportowo-rekreacyjne dla dzieci i młodzieży. Poza tym odbywały się zajęcia sportowo-rekreacyjne finansowane ze środków budżetu obywatelskiego, np. „Trener Osiedlowy, Senioralny i Trener Przedszkolaka” i „Nasz Sportowy Fyrtel”. Organizowano wypoczynek zimowy i letni dla dzieci – półkolonie oraz warsztaty sportowo-rekreacyjne.

- kultura

Odbywało się wiele wydarzeń kulturalnych dla dzieci, młodzieży i rodzin, organizowanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi, jak również przez miejskie instytucje kultury. Na różnorodność oferty kulturalnej dla poznańskich rodzin składały się m.in. cykle wydarzeń międzypokoleniowych, gry miejskie zorganizowane na terenie Starego Miasta, cykle wydarzeń edukacyjnych i krajoznawczych, spektakle o charakterze edukacyjnym i integracyjnym, a także spektakle podejmujące tematykę uchodźczą czy spotkania propagujące czytelnictwo. Ponadto miał miejsce Poznański Festiwal Nauki i Sztuki – interdyscyplinarne wydarzenie kierowane do dzieci z rodzicami, w ramach którego organizowano wystawy, wykłady, koncerty i spektakle.

- edukacja:

- Korepetycje – „Korki w Mieście”

Miasto Poznań zleca organizacji pozarządowej realizację bezpłatnych korepetycji dla uczniów klas 4-8 szkoły podstawowej z przedmiotów: j. angielskiego, j. polskiego, matematyki, przyrody, fizyki i geografii.

Do kwietnia 2020 roku korepetycje odbywały się w 10 lokalizacjach w Poznaniu, następnie ze względu na wprowadzenie stanu epidemii w kraju zajęcia prowadzone były w formie online (spotkania na platformie Zoom lub Skype). Z kolei dla rodziców i opiekunów dzieci przygotowane zostały warsztaty z zakresu wspierania edukacji dziecka oraz wspólnego odrabiania lekcji, a także konsultacje z psychologiem.

6) infrastruktura i mieszkalnictwo

Na przestrzeni lat 2016-2020 wdrażano preferencje i ulgi w komunikacji miejskiej, z których mogły korzystać poznańskie rodziny. W tym okresie wprowadzono ulgi m.in. dla: rodziców i dzieci z rodzin wielodzietnych (4 dzieci i więcej), osób pobierających rodzicielskie świadczenie uzupełniające (mama 4+), osób pobierających rentę socjalną, osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne oraz pobierających zasiłek stały. Ponadto do 31 sierpnia 2020 r. uczniowie szkół podstawowych z Poznania i gmin objętych porozumieniem międzygminnym korzystali z bezpłatnych przejazdów komunikacją miejską, natomiast od 1 września 2020 r. funkcjonuje bilet szkolny.

Miasto Poznań udziela pomocy mieszkaniowej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które nie są w stanie z różnych względów zaspokoić potrzeb mieszkaniowych we własnym zakresie. Działania realizowane są zgodnie z zapisami uchwały Rady Miasta Poznania w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Poznania. Umowy najmu zawierane są z osobami, które osiągają dochód uprawniający do uzyskania lokalu z zasobu Miasta i zostały umieszczone na liście socjalnej lub mieszkaniowej.

Zgodnie z uchwałą zasada pierwszeństwa przy zawieraniu umów najmu lokalu mieszkalnego lub socjalnego przysługuje między innymi rodzinom wielodzietnym oraz osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Priorytetowo traktuje się osoby opuszczające pieczę zastępczą, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze na skutek uzyskania samodzielności i pełnoletności, w przypadku braku możliwości powrotu do domu rodzinnego.

W ramach obowiązującego systemu kwalifikacji punktowej szczególnie potraktowane zostały rodziny – punkty przyznawane są za okoliczności, w których rodzic przebywa w ośrodku dla osób samotnie wychowujących dzieci. do 18 roku życia, a dodatkowo przyznawane są punkty za każde dziecko w rodzinie. Punkty uzyskuje się również za niepełnosprawność rodzica lub dziecka do 16 roku życia.

System kwalifikacji punktowej pozwala na uwzględnienie wszystkich aspektów sytuacji rodzinnej danego wnioskodawcy i premiuje rodziny wielodzietne.

Część II

II. Założenia programu Polityki

- 1) Uznanie rodziny jako podstawowej przestrzeni życia obywateli oraz kształtowania i rozwoju następnych pokoleń, jak również przyjęcie systemu wartości, w którym każda rodzina i dzieci są wartością priorytetową.
- 2) Poszanowanie podmiotowości i autonomii każdej rodziny.
- 3) Tworzenie warunków do pełnego rozwoju i funkcjonowania rodzin poprzez wspomaganie ich we wszystkich fazach rozwoju.
- 4) Odniesienie Polityki do wszystkich rodzin, szczególnie do rodzin i osób wychowujących dzieci oraz osób oczekujących narodzenia dziecka lub/i przygotowujących się do roli rodziców/opiekunów.
- 5) Przekonanie, że działania na rzecz rodzin wychowujących dzieci stanowią inwestycję, która w przyszłości przyniesie Miastu określone korzyści.
- 6) Wpływ zaprojektowanych działań na sytuację materialną rodzin i jakość dostępnych dla nich usług społecznych.

III. Adresaci programu Polityki

Adresatami Polityki są wszystkie rodziny zamieszkujące na terenie Poznania.

Przez rodzinę rozumie się rodziców lub opiekunów wychowujących dzieci wspólnie w ramach tworzonych związków małżeńskich, partnerskich (pozostając we wspólnym pożyciu), a także osoby wychowujące dzieci samodzielnie.

Adresatami Polityki są również osoby oczekujące narodzenia dziecka lub/i przygotowujące się do roli rodziców/opiekunów.

IV. Cele Polityki

- 1) Poprawa sytuacji demograficznej Miasta i odwrócenie trendu odpływu poznańskich rodzin do gmin ościennych m.in. poprzez dbałość o dobrostan rodzin, które już w Poznaniu mieszkają.
- 2) Stworzenie warunków do godzenia obowiązków wobec rodziny z indywidualnymi aspiracjami jej członków.
- 3) Stworzenie warunków sprzyjających integracji międzypokoleniowej, w tym także utrwalanie postawy szacunku i odpowiedzialności za osoby starsze.
- 4) Tworzenie warunków sprzyjających integracji społecznej rodzin.
- 5) Rozwój usług wspierających rodzinę w jej codziennym życiu, poprawieniu komfortu i jakości życia.

V. Obszary i działania Polityki

W Polityce wyodrębniono 11 obszarów, w ramach których zaprojektowano działania oraz wskazano ich realizatorów.

Obszar 1. Dostępność oraz wysoka jakość usług społecznych i ochrony zdrowia.

Obszar 2. Mieszkalnictwo przyjazne rodzinom.

Obszar 3. Wsparcie wszystkich rodzin w wypełnianiu funkcji prokreacyjnej, opiekuńczej, wychowawczej, edukacyjnej i emocjonalnej.

Obszar 4. Równość szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy, a także możliwość powrotu i utrzymania pracy rodziców/opiekunów.

Obszar 5. Dostępność przestrzeni publicznych i budynków.

Obszar 6. Transport przyjazny rodzinom.

Obszar 7. Skuteczna integracja międzypokoleniowa.

Obszar 8. Efektywność komunikacji z rodzinami oraz integracja źródeł informacji.

Obszar 9. Aktywizacja społeczna rodzin – uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych, sportowych oraz w aktywnych formach rekreacji.

Obszar 10. Partycypacja obywatelska rodzin.

Obszar 11. Promocja rodzin.

Obszar 1. Dostępność oraz wysoka jakość usług społecznych i ochrony zdrowia

Planowane działania:

1. Zaprojektowanie i realizacja programów z zakresu profilaktyki zdrowotnej skierowanych do całych rodzin lub poszczególnych członków rodziny.
2. Zaprojektowanie i realizacja programów prozdrowotnych wspierających rodzinę w zakresie realizacji funkcji prokreacyjnej.
3. Zaprojektowanie i realizacja programów wspierających rodziny w opiece nad osobami starszymi i z niepełnosprawnościami.
4. Zaprojektowanie i wdrażanie instrumentów stanowiących wsparcie finansowe rodzin.
5. Wsparcie rodziny w postaci programów profilaktycznych oraz edukacyjnych ukierunkowanych na przeciwdziałanie uzależnieniom od substancji psychoaktywnych oraz uzależnieniom behawioralnym (hazard, Internet), dotyczących osób uzależnionych i współuzależnionych, w tym dzieci.

Realizatorzy:

Poznański Ośrodek Specjalistycznych Usług Medycznych,
Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Poznaniu,
Poznańskie Centrum Świadczeń,
Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania,
organizacje pozarządowe.

Obszar 2. Mieszkalnictwo przyjazne rodzinom

Planowane działania:

1. Zaprojektowanie i realizacja programów (przedsięwzięć) mających na celu wzmocnienie samodzielności mieszkaniowej rodzin, zgodnie z prowadzoną polityką mieszkaniową Miasta, w tym w szczególności poprzez wdrożenie kompleksowych rozwiązań dla osób o różnym stopniu zamożności, zwiększenie dostępności mieszkań m.in. przez rozbudowę systemu najmu oraz rozwój mieszkalnictwa społecznego.
2. Działania informacyjne nt. realizacji programów mieszkaniowych skierowanych do rodzin.

3. Promowanie rozwiązań budowlanych/mieszaniowych wdrażających rozwiązania przyjazne rodzinom (kampanie, konferencje, konkursy, rozwiązania projektowe).

Realizatorzy:

Biuro Spraw Lokalowych Urzędu Miasta Poznania,
Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych,
Poznańskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego,
Wydział Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miasta Poznania,
Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania,
Centrum Inicjatyw Senioralnych,
organizacje pozarządowe.

Obszar 3. Wsparcie wszystkich rodzin w wypełnianiu funkcji prokreacyjnej, opiekuńczej, wychowawczej, edukacyjnej i emocjonalnej

Planowane działania:

1. Zaprojektowanie i realizacja programów wspierających wszystkie rodziny w realizacji funkcji prokreacyjnej, opiekuńczej, wychowawczej, edukacyjnej i emocjonalnej zależnie od etapu ich rozwoju oraz potrzeb.
2. Uwzględnienie potrzeb i interesów rodziców/opiekunów wychowujących dzieci w Poznańskim Programie opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 i w polityce oświatowej.
3. Projektowanie i realizacja programów kształtujących postawy świadomego rodzicielstwa, małżeństwa oraz partnerstwa.
4. Uwzględnianie potrzeb i interesów rodzin zróżnicowanych pod względem struktury i specyfiki.
5. Zaprojektowanie i realizacja przedsięwzięć adresowanych do dzieci z niepełnosprawnościami, ich rodziców/opiekunów oraz do rodziców z niepełnosprawnościami w formie np.: asystentury, wsparcia wytchnieniowego, psychologicznego, specjalistycznego, rozwijania kompetencji opiekuńczych i pielęgnacyjnych, usług wspierających.
6. Zaprojektowanie i realizacja projektów i programów promujących rodzinne formy pieczy zastępczej, zachęcających do ich tworzenia i prowadzenia.
7. Zaprojektowanie i realizacja działań ukierunkowanych na wspieranie rodziców zastępczych oraz opiekunów pracujących w rodzinnych domach dziecka (np. poprzez pomoc sąsiedzką lub wolontariat).
8. Zaprojektowanie działań na rzecz wsparcia rodzin doświadczających trudności i kryzysów oraz rodzin narażonych na wykluczenie.

Realizatorzy:

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Poznaniu,
Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania,
Wydział Oświaty Urzędu Miasta Poznania,
organizacje pozarządowe.

Obszar 4. Równość szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy, a także możliwość powrotu i utrzymania pracy rodziców/opiekunów.

Planowane działania:

1. Zaprojektowanie i realizacja rozwiązań wpisujących się w obszar zapewnienia równości szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy, w tym poprzez zapewnienie swobody dokonywania wyboru w zakresie formy opieki nad dzieckiem oraz stworzenie optymalnych warunków dla godzenia życia zawodowego z rodzinnym.
2. Wspieranie działań ułatwiających rodzicom godzenie życia rodzinnego z pracą, w tym organizację opieki dla najmłodszych dzieci oraz dzieci z niepełnosprawnościami.
3. Wsparcie rodziny w postaci programów opiekuńczych, np. opiekunki/niani, asystentury ze szczególnym uwzględnieniem rodziców samodzielnie wychowujących małe dzieci i rodziców z dziećmi z niepełnosprawnościami, rodzin wielodzietnych oraz rodzin opiekujących się osobami starszymi.

Realizatorzy:

Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania,
Wydział Działalności Gospodarczej i Rolnictwa Urzędu Miasta Poznania,
organizacje pozarządowe.

Obszar 5. Dostępność przestrzeni publicznych i budynków

Planowane działania:

1. Tworzenie i rozwijanie w Poznaniu miejsc dostępnych i przyjaznych rodzinom zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego.
2. Tworzenie przestrzeni miejskich przyjaznych rodzinom z małymi dziećmi do odpoczynku i rekreacji, m. in. poprzez tworzenie nowych miejsc zabawy i rekreacji.
3. Działania sprzyjające tworzeniu atrakcyjnej i przyjaznej przestrzeni miejskiej, pozbawionej przeszkód i barier architektonicznych, wyposażonej w udogodnienia dla osób z małymi dziećmi oraz osób z niepełnosprawnościami. Działania prowadzące do zwiększenia dostępności lokalizacyjnej wydarzeń kulturalnych i sportowych.
4. Wspieranie działań na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa publicznego w przestrzeni miejskiej.

Realizatorzy:

Zarząd Dróg Miejskich w Poznaniu,
Zarząd Transportu Miejskiego w Poznaniu,
Zarząd Zieleni Miejskiej w Poznaniu,
Zakład Lasów Poznańskich,
Wydział Oświaty Urzędu Miasta Poznania,
Wydział Zarządzania Kryzysowego i Bezpieczeństwa Urzędu Miasta Poznania,
Poznańskie Ośrodki Sportu i Rekreacji,
Straż Miejska Miasta Poznania,
Komenda Miejska Policji w Poznaniu,
miejskie instytucje kultury,
rady osiedli,
organizacje pozarządowe.

Obszar 6. Transport przyjazny rodzinom

Planowane działania:

1. Uwzględnianie potrzeb i interesów rodzin w tworzonych i realizowanych politykach i projektach dotyczących transportu, w tym ułatwiających rodzinom z dziećmi korzystanie z komunikacji miejskiej oraz infrastruktury.
2. Realizacja akcji i projektów dotyczących bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego.
3. Wsparcie i rozwój udogodnień parkingowych w szczególności dla rodzin z małymi dziećmi i wielodzietnych.

Realizatorzy:

Zarząd Dróg Miejskich w Poznaniu,
Zarząd Transportu Miejskiego w Poznaniu,
Straż Miejska Miasta Poznania,
Komenda Miejska Policji w Poznaniu,
organizacje pozarządowe.

Obszar 7. Skuteczna integracja międzypokoleniowa

Planowane działania:

1. Zaprojektowanie i realizacja przedsięwzięć sprzyjających integracji międzypokoleniowej.
2. Utworzenie centrów aktywności międzypokoleniowej.
3. Projektowanie i realizacja projektów promujących wartość samopomocy, pomocy sąsiedzkiej, międzypokoleniowej oraz rozwój idei wolontariatu dla rodzin.

Realizatorzy:

Centrum Inicjatyw Senioralnych,
Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Poznaniu,
Poznańskie Centrum Świadczeń,
Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania,
organizacje pozarządowe.

Obszar 8. Efektywność komunikacji z rodzinami oraz integracja źródeł informacji

Planowane działania:

1. Stworzenie miejsc przyjaznych rodzinom i dzieciom, w którym będzie można szybko i efektywnie uzyskać niezbędne informacje. Zwiększenie dostępności źródeł informacji o działaniach realizowanych na rzecz rodziny w Poznaniu.
2. Prowadzenie działań edukacyjnych i szkoleniowych w administracji publicznej oraz zastosowanie nowych rozwiązań zapewniających lepszy kontakt z mieszkańcami.
3. Opracowanie poradnika dla poznańskich rodzin.
4. Działania prowadzące do wsparcia rodzin zagrożonych wykluczeniem cyfrowym.
5. Działania prowadzące do zapewnienia dostępności komunikacyjnej i informacyjnej (w tym cyfrowej) osobom ze szczególnymi potrzebami.

Realizatorzy:

Poznańskie Centrum Świadczeń,
Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania,

Wydział Oświaty Urzędu Miasta Poznania,
Wydział Organizacyjny Urzędu Miasta Poznania,
organizacje pozarządowe.

Obszar 9. Aktywizacja społeczna rodzin – uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych, sportowych oraz w aktywnych formach rekreacji

Planowane działania:

1. Zaprojektowanie i realizacja wysokiej jakości wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych dla rodzin.
2. Rozwój infrastruktury sprzyjającej rekreacji, rozwijaniu zdolności dzieci i młodzieży oraz aktywnemu spędzaniu czasu.
3. Zwiększenie dostępności finansowej, organizacyjnej i przestrzennej wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych.
4. Kształtowanie wśród poznańskich rodzin postawy współodpowiedzialności za miasto oraz dążenie do zwiększenia partycypacji dzieci i młodzieży w życiu Poznania.
5. Wsparcie i rozwijanie edukacji kulturowej, rozumianej jako działania realizowane ze społecznościami lokalnymi w celu kształtowania aktywnego i świadomego uczestnictwa w życiu społecznym, budowania postaw obywatelskich i wyrównywania szans.

Realizatorzy:

Wydział Kultury Urzędu Miasta Poznania,
miejskie instytucje kultury,
Wydział Sportu Urzędu Miasta Poznania,
Poznańskie Ośrodki Sportu i Rekreacji,
Ogród Zoologiczny w Poznaniu,
Palmiarnia Poznańska,
Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania,
Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Poznaniu,
Poznańskie Centrum Świadczeń,
organizacje pozarządowe.

Obszar 10. Partycypacja obywatelska rodzin

Planowane działania:

1. Powołanie Rady Rodziny.
2. Tworzenie warunków do aktywności obywatelskiej rodzin i dzieci.
3. Integracja społeczności lokalnych i współpraca z jednostkami pomocniczymi.
4. Stworzenie warunków współpracy horyzontalnej Rady Rodziny z innymi radami będącymi organami doradczymi władz Miasta oraz z innymi ciałami doradczymi (w tym z komisjami dialogu obywatelskiego).
5. Organizowanie konsultacji społecznych dotyczących projektów i działań Miasta pod kątem szczególnych wymagań rodzin i ich członków (np. seniorzy, rodzice, osoby z niepełnosprawnościami).

Realizatorzy:

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Poznaniu,
Poznańskie Centrum Świadczeń,
Gabinet Prezydenta Urzędu Miasta Poznania,
Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania,
Wydział Wspierania Jednostek Pomocniczych Miasta Poznania,
organizacje pozarządowe.

Obszar 11. Promocja rodzin

Planowane działania:

1. Opracowanie i wdrożenie programu „Miejsce Przyjazne Rodzinie”.
2. Kontynuowanie i projektowanie programów okolicznościowego wsparcia rzeczowego dla dzieci i rodzin, budujących w świadomości mieszkańców obraz Poznania jako miasta przyjaznego rodzinom i wspierającego ich rozwój.
3. Realizacja wydarzeń miejskich i uroczystości promujących rodzinę i życie rodzinne.
4. Kontynuowanie i rozwijanie programu Karta Dużej Rodziny.
5. Tworzenie w instytucjach publicznych przestrzeni przyjaznych dzieciom.
6. Opracowanie i wdrożenie regulaminu konkursu wyróżniającego osoby działające na rzecz rodzin.

Realizatorzy:

Poznańskie Centrum Świadczeń,
Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania,
Wydział Obsługi Urzędu Miasta Poznania,
organizacje pozarządowe.

Część III

VI. Zasady wdrażania i realizacji

1. Polityka to dokument nakreślający cele i horyzontalną perspektywę Poznania w obszarze działań realizowanych na rzecz rodzin.
2. Zasięg i skala finansowa działań zależą będzie od aktualnych możliwości budżetowych Miasta Poznania. Miasto Poznań w miarę możliwości będzie również aplikowało o środki zewnętrzne.
3. Koordynatorem działań jest Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania.
4. Wydziały i jednostki miejskie odpowiedzialne za poszczególne działania są zobowiązane do:
 - 1) zaplanowania w swych budżetach zadaniowych środków na realizację zadań wskazanych w Polityce,
 - 2) przedstawiania koordynatorowi rocznych harmonogramów działań,
 - 3) przedstawiania koordynatorowi rocznych sprawozdań uwzględniających wskaźniki mierzenia rezultatu przypisane do zadania oraz wysokość poniesionych nakładów,
 - 4) konsultowania rocznych planów finansowych i harmonogramów z koordynatorem,
 - 5) informowania koordynatora o postępach realizacji harmonogramów.

5. Prezydent Miasta Poznania w drodze zarządzenia powoła Radę Programową, w skład której wejdą przedstawiciele właściwych merytorycznie wydziałów oraz jednostek miejskich, a także przedstawiciele organizacji pozarządowych wskazanych przez Poznańską Radę Działalności Pożytku Publicznego.

Zadaniami Rady Programowej będą w szczególności:

- 1) ustalenie harmonogramu realizacji poszczególnych działań w kolejnych latach, z określeniem wskaźników oraz mierników realizacji (sposobów mierzenia rezultatów),
- 2) coroczna ocena postępów realizacji działań,
- 3) zgłaszanie wniosków korygujących.

VII. Zasady monitorowania i ewaluacji

Za monitorowanie i ewaluację stopnia realizacji zadań określonych w Polityce będzie odpowiadał Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, koordynujący jednocześnie prace Rady Programowej.

Monitorować działania, wyrażać swe opinie, uwagi i postulaty będą mogły rodziny reprezentowane przez Radę Rodziny oraz organizacje pozarządowe.

Monitoring będzie ciągłym procesem obserwacji zmian ilościowych i jakościowych, mającym na celu zapewnienie informacji na temat skuteczności podejmowanych działań oraz osiąganych rezultatów. W ten sposób zostanie zapewniona bieżąca i etapowa kontrola stopnia realizacji nakreślonych zadań.

Sprawozdania z realizacji zadań będą corocznie przygotowywane, a następnie przedstawiane Prezydentowi Miasta Poznania przez Radę Programową. Radzie Miasta Poznania sprawozdanie przedstawi Prezydent. Po zakończeniu określonych w nim działań sporządzony zostanie raport końcowy. Zostaną w nim ocenione zrealizowane przedsięwzięcia oraz wskazane te formy działań, które powinny być kontynuowane w latach następnych, oraz te, które powinny być zmodyfikowane.

W perspektywie długoplanowej monitoring umożliwi obserwację i analizę adekwatności stosowanych metod zmierzających do osiągnięcia celów głównych oraz ewentualnych zmian strukturalnych w zakresie kierunków działań.

Monitorowanie obejmować będzie następujące działania:

- a) systematyczne zbieranie danych liczbowych oraz informacji dotyczących stanu realizacji poszczególnych zadań,
- b) przygotowywanie rocznych sprawozdań ukazujących stopień realizacji zadań.

Ewaluacja polegać będzie na:

- a) ocenie osiągniętych rezultatów działań oraz określeniu stopnia wykonania zakładanych zadań,
- b) ocenie rozbieżności pomiędzy przyjętymi do realizacji zadaniami a osiągniętymi rezultatami,
- c) analizie przyczyn rozbieżności oraz identyfikacji obszarów wymagających podjęcia działań interwencyjnych,
- d) planowaniu zmian w zakresie modyfikacji kierunków działania i zadań do realizacji.

VIII. Podmioty odpowiedzialne i zaangażowane

Koordynator:

Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania

Realizatorzy zadań:

1. wydziały Urzędu Miasta Poznania
2. miejskie jednostki organizacyjne
3. spółki, w których Miasto posiada udziały
4. podmioty lecznicze, dla których podmiotem tworzącym jest Miasto Poznań, w tym wskazane w zakresie poszczególnych zadań.

Partnerzy:

1. rady, zespoły i komisje doradcze funkcjonujące przy Prezydencie Miasta Poznania i Radzie Miasta Poznania
2. organizacje pozarządowe
3. administracja regionalna i rządowa
4. ośrodki szkolne i akademickie
5. lokalne, regionalne i ogólnopolskie media
6. powiatowy urząd pracy.

IX. Podmiot odpowiedzialny za powstanie Polityki

Dokument został wypracowany na podstawie prac Zespołu ds. polityki prorodzinnej dla Miasta Poznania na lata 2021-2024, powołanego zarządzeniem Nr 582/2020/P Prezydenta Miasta Poznania z dnia 30 lipca 2020 roku.